Број 61. У Новом Саду у петак 18. (31.) марта 1911. Година XLVI.

»Застава« излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 2 кр. 70 пот. за четврт године 8 круна Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 25 п. за четврт године 9 кр. 75 пот. — За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Ванредним бројевима од петка цена је: На пола године 2 круне, на целу годину 4 кр. За стране земље годишње 6 круна 50 потура.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 потура од сваке врсте оваких ситних слова

Уредништво »Заставе« је у кући г. Јована Т Чавића — Администрација »Заставе« налази се у кући, где је Милетићева штампарија у главној улици бр 20

Дописи шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији »Заставе«,

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура

Чек-конто 12008

Народно пропадање.

Ако добро погледамо око себе, видећемо, како је међу народима овладала тежња за претапањем других народа у себе и тим да постигну своје јачање на штету других народа. Као што се види, овде се иде много даље него што се ишло за доба, док је владало право песнице, јер тада је народ подјармљен, а овде се уништи. Оно је чињено у име права јачега, а ово се чини у име културе, у име напретка и т. д., а овамо је куд и камо горе од онога првога.

Ми видимо, да се одређавање данас врши силом и милом. Али видимо и то, да тај посао не иде глатко ни у једном том правцу. Љубав наспрам себе самога и наспрам својих светиња очеличи народну свест и тада се народ одупре. Доиста се мора човек дивити оној величанственој борби, која се води у сва три горња правца за народно самоодржање

Но има још једна врста народног одређавања и пропадања, и то не бива ни културно ни силом. То бива умештвом и повиком, по ономе: Па кад ми сви кажу: Влах, Влах па ваљда сам Влах . . . Овоме је опадању и пропадању изложен наш народ у северном Банату, које траје годинама и годинама, а на жалост, прилике су таке, да нема оправдана изгледа, да ће се то зауставити и сасвим престати, те ће још бити жртава.

И пре румунског уједињења долазиле су поједине румунске породице у наше крајеве, па ту и остајале. Но после тога уједињења долазили су они у гомилама и улазили сасвим мирно у наше општине. Ту су они примани као „једноверна“ браћа, да само буде која овчица више и које руно више. Уживали су они сва права са Србима, а нису сносили никаквих дужности. Па и њихов правни однос могао је бити тај, који онда постоји између газде и укућанина и ништа више.

Но кад су се ови укућани намножили, они су потражили деобу митрополије, као своје имање, па су је и добили и однели тешке хиљаде из наших народних фондова. Али и ту нису застали, него су потражили деобу наших општина, па свуда однели већину, јер их је тада већ била већина. Многи су наши подлегли и отишли у Румуне иако су били културно и имовно напреднији Подлегли су притиску повике: Данас му је говорено, да је Румун, сутра то исто, и прекосутра је признао да је Румун. По тим општинама има много: Поповића, Петровића, Јакшића, Николића и т. д. Тим путем и начином, у томе крају, изгубили смо 60 000 српских душа и милион круна имања

Сасвим је то неприродно, да културно и економски још народ подлегне, али, ево, то се овде догодило са простодушности нашега народа и насртљивости румунског народа. Но овака румунска најезда, какве нигде више нема, имала је своје савезнике у нашим властима. Ове су постављале и још постављају свештенике и учитеље, који знају румунски само да им „једноверна браћа“ разуму богослужење и наставу То су потпомагале и наше више власти, које су требале да контролишу, па је тако ишло од реда, а круна свега је ово:

Кад су Румуни већ кренули на деобу, уједанпут је нестало важних списа из конзисторијалне архиве темишварске, који се односе на ово питање. Све је то употребљено против нас или смо погубили све те деобне парнице са онако грдном штетом. Но ствар крађе тих списа, путем неке жалосне истраге, дошла је и до саборског одбора у седамдесетим годинама и тамо је сахрањена. За тим је дошла и издаја манастира Ходоша, а једно и друго стоји у узрочној вези. Ствар је имао у рукама народни фискал др. Михајло Полит, па треба да каже шта је у ствари. Он је, ето, примио грдне хиљаде у име мировине и за оно време кад се ово догађало, а он прима и унапред мировину, а није извео начисто питање ових списа и питање Ходоша Нека је то прибележено за наш народ, који већ будно прати ове ствари.

Као што је познато, Румуни сада траже још наша три манастира, па би лепо у њих умаширали, да им није на пут стала српска народна радикална странка. Думча је изјавио, да је погрешено то са Ходошем, па стога траже и ове манастире а самосталци то прихваћају. Ствар ће имати да реши идући сабор, а дотле се спремају ови трговци, да и три манастира предаду као што су предали Ходош и кају, па да опет вичу: како радикали штете фондове трошковима око повраћања народних светиња, те да се задржи народно пропадање.

Вид.

Политички преглед.

Угарски сабор.

У угарском сабору тече прорачунска расправа. Јуче је у главном била реч о Реци (Фијуми). Посланици Десидер Полоњи, гроф Апњи и гроф Тодор Бајањи нападали су Куенову владу, која на Реци води политику у корист Хрвата, а против Талијана Износили су, како Хрватство сваким даном све јаче потискује талијанштину, и када једном Хрватство посве овлада на Реци, онда је Река изгубљена за Мађаре. Одговорио им је министар-председник Куен и рекао је, да влада на Реци води политику, која се састоји у томе, да сваког примамо за пријатеља, ко хоће да нам је пријатељ. — Било је јуче у сабору и нешто буре, што ју је изазвао потпредседник Навији својим насилним поступцима према опозицији. При крају јучерање седнице отпочела је расправа о прорачуну министарства унутрашњих послова, која ће свакако трајати неколико дана.

Криза у Аустрији.

Како из Беча јављају, владар је потписао ручно писмо, којим распушта аустријско царевинско веће. Избори ће бити по свој прилици око 10. јуна по нов. кал Ново царевинско веће састаће се у другој половини месеца јуна и онда ће моћи и царевинско веће и угарски сабор у исто време расправљати законски предлог о измени обранбеног закона. Тако би се тај законски предлог расправио још пре летњег одмора, као што то жели Куенова влада. Угарски министар-председник иде сутра у Беч и о томе ће са бечким круговима да преговара о тој ствари. Ако се ти преговори сврше с тим, да је предлог о измени обранбеног закона расправља тек на јесен, онда ће и избори за аустријско царевинско веће бити тек на јесен.

Криза у Бугарској свршена.

„Балканска Агенција“ из Софије јавља: Министарске кризе у Бугарској решавају се, као што је то већ познато, врло брзо. Сада је био први случај, да се решење кризе повлачило читавих шест дана. Узрок том одуговлачењу јесте, што краљ Фердинанд налази, да је сада неопходно потребна једна коалициона влада. Наиме предстоји сазив великог народног собрања, које треба да санкционише проглашење бугарске краљевине. Признавањем тога чина, морају се изменити и неки одељци бугарског устава. Редовно собрање је већ примило дневни ред, како га је демократска влада Малинова предложила Но сада треба и велико народно собрање са $^2/_3$ гласова да усвоји те промене у уставу. Демократска влада није могла да заједчи тај број посланика и она је пала. Краљ Фердинанд, да би био сасвим сигуран, да ће нова влада имати ту већину у великом собрању, настојавао је, да се образује коалициона влада. Јуче је и образована таква влада, а образовале су је две најјаче странке: народњачка и прогресивно либерална, такозвана цанковистска странка. На чело нове владе је Гешев, вођа народњачке странке. Улазом цанковиста у владу, мисли краљ Фердинанд, да уједно заједчи Русији, да Бугарска неће ући ни у какав тајни договор са Аустроугарском, јер с цанковисти отворено признају као приврженици Русије. Несумњиво је, да ће садашња влада узети у свој програм и тешње зближење са Србијом, што се најбоље да закључити из тога, што су обе сада коалиране странке до сада биле противне Фердинандовој политици, која је нагињала Аустрији.

ДОСИТЕЈ.

(1742. — 1811.)

Зашто је Доситеј писао народним језиком?

Доситеј први почиње писати језиком, којим говори народ српски. Пре њега писали су српски књижевници на руско-словенском језику. А колико је то вредило-обележава најбоље сам Доситеј овим речима: „Која је нами корист од једнога језика, којега у целом народу од десет хиљада једва један, како ваља, разуме, и који је туђ матери мојој и сестрам?“

Да видимо: зашто је Доситеј почео да пише народним језиком. Доситеј је почео да пише онда народним језиком, јер га је народ позвао. Он је разумео народни глас и одазвао се. Но тиме још не би постигао све. Али, он није писао само народним језиком, него је писао и — з а н а р о д. Он је схватио ш т а т р е б а н а р о д у и шта жели народ да му пишу, а уз то је имао и начина, како да пише. И имао љубави, воље, пожртвовања и вредноће. Много је све то наћи у једном човеку. Но зато Доситеј и јесте тако велики. Народ српски дао му је све што му беше потребно да може извршити велику задаћу.

* * *

Рекао сам, да је народ српски позвао Доситеја да пише народним језиком. А ви нисте нигде слушали и читали да је било тога. А било је. Народ је српски звао и друге српске књижевнике, али они га нису чули. Нису разумели глас његов, или нису имали снаге у себи, да послушају глас народа. Тај позив је чуо и разумео и испунио Доситеј, зато он и јесте право чедо народа. Но да разгледамо: како се то догодило.

Обично мисле, да тадањи српски књижевници зато нису писали народним језиком, што су држали, да се говорним је-

зиком српским и не могу писати књиге, јер је наш језик сиромашан за то.

Бити први, ма у најлакшем послу, тешко је. Ко је тај детић, да каже: „може“, и покаже да може, кад сви други књижевници држе да не може. Но још би се нашло можда и раније детића да то бар покушају, али је било друго по среди

Потребно је да познамо и схватимо оно време, у коме се родио и живео Доситеј, јер ћемо само онда моћи схватити онај културни преврат, о коме сад говоримо.

Култура средњега века није била „на народним основама . Народ је био роб. И све што је било народно, па и језик његов, није имало угледа. Властела и црквени великодостојници имали су за себе други језик. Мађари н. пр. латински, Немци у Аустрији и другим немачким покрајинама канцеларијски немачки језик који је био немачком народу исто толико неразумљив, као и латински. Уз то су властеле и црквени великодостојници употребљавали у књижевности француски и сваки други језик, само не народни. Код нас је овладао руско-словенски, па онда словено-српски језик. Наша је књижевност таворила на том језику, хрватска књижевност на латинском језику.

Црквена и световна господа хтела су да буду и у књижевности сами и одељени од народа. И шта ће робу књига? И шта ће роб са књигом? А није било добро, штавише, било је врло опасно по ту господу, ако се народу отворе очи.

И то је тако трајало, док није поникао средњи сталеж. Јер и посред оног ропства није било могуће а да народ не кораке. Развиле су се вароши и постадоше средишта малог економског, па и културног напретка. Тамо није допирала власт спахија. Тамо су одлазили многи и многи, који су хтели да се отресу зависног положаја и осећали у себи снаге. То су била као нека кандиоца у тамној ноћи.

Но дешавало се још нешто. Државе су према властели и црквеним великанима постајале све моћније. Оне су шириле своју власт и моћ и круг рада, па им је требало све више и више чиновника. Већ су смишљале и извађале другу војену организацију, државну војску, која не зависи од властеле. Зато је требало новаца, много новаца. А властела и црквена добра нису плаћала порезу. Зато су државне власти прегле да унапреде средњи сталеж, који је почео да се развија. То није било из слободоумља, него из рачуна.

Тако се полако дизао средњи сталеж, (трговци, занатлије, чиновници, свештеници и имућнији људи), и што су ти већма јачали, тим су већма осећали потребу науке, културе. Без културе нису могли напред. Економски и сви други животни интереси средњега сталежа захтевали су културу, а та се култура могла ширити једино на народном језику.

У оно доба, када су државе дошле на тај ступањ развитка, сваки је народ нашао свога Доситеја, па га је нашао и морао наћи и српски народ.

Код Срба се могао појавити Доситеј само у аустријској царевини. Јер је само тамо било средњег сталежа. Код Срба, који су били под Турском, није се могао појавити. Тамо није било још прилике за то. Да се појавио, не би продро. Угинуо би још на почетку, као она ласта, која сувише рано крене.

У човечанству има много ласта, које испредњаче пре времена, и то су баш оне снажније, то су баш оне које имају поуздања, али се не могу борити против студени, против времена, и те не цвркућу под нашим прозорима. То су те ласте, које не чине пролеће, јер долазе у невреме.

Наш српски народ био је у ондашњој Аустрији међу првим народима, који је добио свог Доситеја. То је било стога, што смо ми Срби имали саразмерно врло јак средњи сталеж, који је уз то у великој мери био свестан своје народности.

То је у вези с једне стране и са материјалним приликама нашег народа. Наш народ није био свуда спахински роб. Од својих економских привилегија могао је где-где да очува што-шта, а јак део нашег народа, онај у војеној граници, живео је у задругама и био очуван економски. Ту се онда лакше развио и јак средњи сталеж.

С друге стране је наш средњи сталеж као и цео народ наш, имао јако развијену народну свест. И томе су много допринеле наше привилегије, које је наш народ уговорио. Нека су наши народно црквени сабори били ма како ретки, ма како скучени, они су били представник српског народа. И нека су нам привилегије ма како изигравали, народ се стално бранио, борио се, да му те привилегије не газе, јер је у тим привилегијама био програм народа српског, било оно без чега он није могао живети, нити осигурати будућност своју. Дакле, наша народно црквена автономија, која је била увек угњетавана, али никад покошена, и борба око ње, много је допомогла да наша народна свест буде много буднија, но код многих других народа Аустрије.

Средњи сталеж, који је изашао из економски доста јаког народа, и (бар за оно време) из народа, у коме је народна свест била будна, тај средњи сталеж морао је да тражи народну културу. Узмите Доситејев животопис. Он га је написао сам. И ви нећете нигде наићи, како се Доситеј спремао да поведе борбу за српски језик у књижевности. Нема о томе ни речи. Он је написао своје прво „сочиненије“, своје „буквице“, оним истим словено-српским језиком, којим су писали сви.

Тада, када се Доситеј бавио 1765. године у селу Косову, у Далмацији, у кући попа Аврама Симића, излази пред њега девојка, свештеникова кћи Јелена, и тражи, да јој тај свој састав преведе на разумљиви народни језик. Кроз уста те девојке проговорио је народ српски, а Доситеј се одазвао. Те се Доситејеве „буквице“ после преписују, иду из руке у руку, и Доситеју је тек тада морало бити сасвим јасно: шта је оно, без чега се народ културно развијати не може. Дете се заплакало, и мајка га се сетила.

Доситеј се одазвао животној потреби народа српског, потреби средњег сталежа, који се сталеж спремао да стане на чело народа. Зато је Доситеј и нашао тако одушевљене пријатеље и помагаче у том сталежу.

Огроман део калуђера и тадање народне интелигенције били су противни Доситеју. Они су служили свакоме, само не оном бедном народу, који је био управо роб. Доситеј је у својим списима забележио ово: „Калуђери држе крепко народ у простоти, јер иначе знају, да би пропали“. Но сви они нису имали ни шта да кажу народу, иначе би морали народу говорити народним језиком.

Но ипак, види се, Доситеј не би продр'о, да није поникао у народу српском средњи сталеж. А средњи сталеж чим је поникао, он би изазвао и морао би изазвати књижевност на народном језику. Сваки политички преврат, кад у народу сазре, нађе своје представнике. Народ их створи. А и културни преврат, чим га изазове потреба, нађе своје апостоле.

Ово, дабогме, не потире важност Доситејеву. Доситеј је био у сваком погледу велики човек. Мали људи не могу никад да иду на челу народног покрета, кад дође време каквом преображају*).

Ко је творац Доситејевих мисли?

Зашто је писао Доситеј онако, како је писао? Откуда му мисли његове, које су га водиле при његовом писању? Је ли он те мисли поцрпео из страних књига? Не! Оне главне мисли, које је исписивао Доситеј, те су мисли живеле у оно време у народу српском. А Доситеј је исписивао из душе народа. И из страних књига покупио је оно, што се слагало за душом народа његовог.

*) Види моју књигу: Несавремена и савремена историја. Српска штампарија дра Светозара Милетића, 1910. год.

Да је истина што сам сад казао, лако је доказати. У оно доба, кад почињу да излазе књиге Доситејеве, састаје се и наш народни сабор у Темишвару 1790.—1791. године. На томе сабору као и у списима Доситејевим огледа се тежња српског народа. Да видимо дакле, шта је тражио темишварски сабор?

Темишварски сабор је тражио у аустријској царевини посебну област за српски народ, јер му је та област обећана у привилегијама. Тражио у њој народну управу. Тражио потпуну верску и грађанску равноправност за све Србе, који не би могли ући у ту област. Тражио да се укину закони, којима се у Хрватској и Славонији даје право звања и имаовине само римокатолицима. Тражио да се народ сачува од спахинског поданства. Да се даде грађанима Србима пуно право сопствености над њиховим земљама, као што је у краљевским варошима, а док се те земље не откупе, да само интерес плаћају. Кад се војна граница разреши, па ако не потпадне под српску народну област, да не потпадне под спахије.

Даље је темишварски сабор решио, да се у свима пределима где има православних општина, тривијалне школе заведу. *Науке да се предају народним језиком, а књиге да буду ћирилицом штампане* Да се оснују школе за изображење младежи. Нарочито да се у Карловцима заведе богословија за 120 богослова. Кад се уведе богословија, да се нико више не прима у манастир, ко није учио богословију. Да и мирски свештеници, кад постану монаси, могу бити епископи.

То је онај сабор, који је изјавио ово: *»Корист цркве и дужност народа иште, да се садашњи монаси, који су од свога определења сасвим одступили, а само се са економијом и другим њиховом чину неприличним делима баве, њиховој цели опет поврате, да се њихова добра јавној народној управи повере, њихов ужитак потпуно обезбеди, а сувишак узме у општи фонд, да би се тако увело школско изображење, које је за манастирски живот сасвим нужно«*. А док се то не учини, сабор је тај разрезао годишње просветне прилоге на манастире, распорезао је епископе и митрополита, одредио, да цркве прилажу на помагање фонда за васпитање и изјавио наду, да ће и имућнији сународници прилозима притећи у помоћ просветним заводима.**)

Настаје питање: Јесу ли били од уплива на рад темишварског сабора Доситејеви списи, који су изашли пре темишварског сабора (Живот и прикљученија 1783. године, а Басне 1788. године). Нема сумње да јесу, јер су Доситејеви списи пуни мудрости, слободоумља и родољубља букнули по народу као ватра и загрејали га. А то стога што је и народ тако осећао. Али се мора признати и то, да је темишварски сабор кретао и многа питања, која Доситеј није додиривао. Ја нећу овде да расправљам питање, да ли би већина темишварског сабора боље учинила, да се наслањала у свом раду на Мађаре, место на Беч. Митрополит Путник је отрован у Бечу у очи самог сабора***). Али хоћу да утврдим, да су на темишварском сабору избиле велике, слободоумне, напредне мисли. Па кад је дошло до избора митрополита, и тамо се показао дух и одлучност темишварског сабора. Кад је краљевски комесар пред лицем целог сабора послао код профоза (у затвор) члана сабора капетана Татомировића, сабор није хтео радити, док није Татомировића пустио, а ма колико да се краљевски комесар трудио да протури за митрополита владику Петровића, тадањег администратора, сабор није никако попустио, но напослетку бирао

**) Неколико спахија чланова сабора поднели су изјаву, да ће дати једаред за свагда 7.800 форинти, али да им се даде право, да они предлажу стипендисте. — Сабор је то одбио.

***) У Бечу су говорили да су га Мађари отровали, да не дође до сабора, а народ је друкче веровао.

једногласно најмлађег епископа Стратимировића.

Све ово нису извели Доситијеви списи. Оваква народна струја не ствара се за неколико година. Него се види, да је та струја никла из дубоке народне потребе, та је струја ницала стварањем и јачањем средњег сталежа па је та струја створила и — Доситеја. А Доситеј је после у највећој мери послужио тој струји и имао заслуге, што је она јачала и развијала се.

О полегању жита.

Једна велика тегоба и недаћа, што сналази нашег ратара, јесте полегање жита. Јер, без обзира на велику муку и неподесност, коју ратар има о жетви таквих жита, он губи много, како у погледу количине, тако и у погледу каквоће зрна и сламе.

Кад знамо, да је слама полеглих жита мека и ломљива, и да при влажном времену трули, те није ни за сточну храну, нити за какову другу употребу, и да један добар део иструни још на класу, који услед полегања пада на влажну земљу, као да и остало зрно губи своју цену, онда ће нам бити јасно, зашто се људи труде, да пронађу како узрок тој невољи, тако исто и средства, којима би своја жита од ње спасли. Да би се колико толико наш ратар знао помоћи, ја ћу укратко навести узроке услед којих жита полежу, као и средства, којима се људи најлакше помажу, а без икаквих трошкова.

Раније се држало, да жито полеже услед оскудице хранљивих делова у земљи. Но доцније хемијским огледима на једном властелинском имању доказало се, да и жита, која беху полегла, имаху исто толико хранљивих материја (силицијева киселина) колико и неполегнута жита.

За правилно решење овога питања, највише је допринео немачки научар Л. Кох, који дугим тражењем и испитивањем дође до закључка, да жита полежу, не услед немања хране, већ услед оскудице у светлости, која је и житу, као и свачем другом, потребна зарад правилна развића и доброг успевања. Но не полежу жита само услед оскудице у светлости. Често она полегну и услед елементарних непогода, као: од јака ветра, бујне и плахе кише и града итд. Стога говорећи о помоћним средствима против полегања, ја ћу се прво задржати на мерама, које ваља предузимати, ако је узрок полегању елементарна непогода.

Против елементарних непогода (кише, ветра и града) врло је тешко борити се, готово немогуће. Јер наша снага није тако велика, да би им стала на пут. У земљама, где је привреда на врло високом ступњу обраде, где се ради напредно и рационално, служе се ратари овим средствима: Места, која су изложена јаким ветровима, заштићавају природним или вештачлим бранама (оградама). Против плахих киша и бујица праве подесне канале (шарампове), којима одлази вода са њива, а и њиве ору дубоко, како би се растиње што дубље укоренило. Против града употребљавају, и то врло успешно, прангије, којима пуцају у облаке. Све ово скопчано је, истина, са трошковима, али ако узмемо у обзир штету, коју морамо отуда сносити, уверићемо се, да је трошак, који би жртвовали, веома незнатан

Полегање бива: пре цветања, у добу цветања и после цветања, а неки пут, но врло ретко и за време зрења, и то обично после кише. И у колико раније полегну у толико је боље, јер ако и полегну рано, она се могу још и усправити и ојачати, док, ако полегну доцније, онда је то врло тешко, јер слама губи ту моћ. Са обзиром на то, када се предвиди опасност, да ће жито полећи, онда се при сувом времену, а пре но што жита класају, иста преваљају лаким и глатким ваљком. После кратког времена жита се сама усправе. Поред тога ваљање помаже, да жита не класају пре времена.

Напред сам навео, да је главни узрок што жита полежу, оскудица у светлости. Јер ако је засенчавање житних стабљика јако, било зато, што се много семена у земљу бацило, било зато што је земља сувише нађубрена, онда се доња коленца, услед слабе светлости, неправилно развију, постају дужа и тања, бледа и слаба, и онда бива то, да доњи делови житних стабљика, чија је дужност да са кореном одржавају листове и класове, клону и полегну по земљи.

Према томе, главно је средство, противу полегања, да се при сејању води рачуна, те да се сувише семена не баца. И много ђубрење није корисно, јер оно ојача много земљу, па ако је време подесно и повољно за развиће, сетва буја и развија више и шире листове, који својом многобројношћу и величином стварају огромне сенке, те жито услед немања светлости мора да полегне.

Ако је жито младо, а при том веома густо, онда га ваља дрљачом разредити. Дрљача истина ишчупа многа растиња, но то нас не треба плашити, јер се жита увек после дрљања разбокоре. Дрљање треба само при сухом времену предузети.

При дрљању ране, нарочито јари — јечма треба обратити велику пажњу, пошто исти не подноси дрљање онако као што то подноси пшеница. Наши ратари обичавају, да на густо посејаном житу истеривају овце. То истина није ни рђаво ни штетно, али ваља том приликом обратити пажњу на то, да се овце не задрже дуго у њиви, већ да их полако кроз њу протерамо, како би у пролазу, само врхове одгризле, а не и читаво растиње. Сезивање, косом или српом врхове житних класова опасан је посао, пошто се руком не може удесити тао, а да се влат не повреди. Јер повредили се он, мучно да ће се подићи.

На крају овога чланка рећићу још и то, да од свих овде наведених средстава најбоље је сејање сејалицом — на редове.

Вести из места и са стране.

Турци хапсе српске војводе.

Пре неки дан добили су будимпештански листови вест, да су турски жандарми убили српског војводу Јована Бабунског. На срећу, та се црна вест није обистинила. Ствар је пак у овоме: Турци су опет почели да гоне некадашње српске војводе у Македонији. Турска је влада наредила валијама такозваних реформних вилајета, да ставе под строг полицијски надзор све бивше српске војводе и четнике и да могу ухапсити свакога од њих, ко се буде кретао из свог места. И турске власти, без икаквог стварног разлога, на просту доставу бугараша, да су некадањи српски четници убили неког бугараша, ухапсе војводу Василија Трбића и четника Јанка Михајловића у Велесу. Турски жандарми били су ухапсили и војводу Јована Бабунског и потерали га у затвор. Спроводило га је 8 жандарма. Војвода Јован, знајући шта га чека у затвору иако је невин, уз пут се отме жандарима и почне бежати. Жандарми су пуцали на њега, али га нису погодили. Бабунски је срећом, остао неповређен и негде се склонио. Како јављају из Скопља, кајмакам је одмах дао похапсити све оне жандарме, који су спроводили војводу Бабунског.

Устанак у Албанији.

Чланови турске владе саветовали се јуче о устанку у Албанији. Сви схвћају, да је положај у Албанији врло озбиљан. Велики везир у споразуму са војним министром одлучио је, да пошље велику војску на црногорску границу. Из цариграда су јуче отпловила три параброда са војском, топовима, муницијом и коњима за Солун. Како су усташи у брдима, то ће турска војска почети продирати против њих, тек тада, када је буде довољно на окупу.

Доситејева прослава у Новом Саду.

Приређивачки одбор за Доситејеву прославу авља, да у недељу 27. марта (9. априла) 1911. приређује Доситејеву прославу као стогодишни помен од смрти великана Доситеја Обрадовића. Прослава ће тећи овим редом: После литургије око пола 11 сати пре подне биће свечани парастос Доситеју у саборној цркви. У 11 сати пре подне: Свечана седница књижевног одељења Матице Српске, где ће у славу Доситејеву говорити професор др. Тихомир Остојић. У пола 4 сата после подне биће у дворници хотела Речејева народна свечаност, на којој суделују све месне српске школе и сва српска певачка друштва новосадска, а програм те свечаности смо већ објавили.

Нова ера код српског народног позоришта.

Пишу нам из Панчева: „Са врло маленим изузетком су сви чланови позоришне дружиие одушевљено поздравили новог управника Жарка Савића Сви душом одахнусмо, што се већ једном ослободисмо бившег управника Пере Добриновића, једног уображеног створа, који је пуних пет година прогањао чланове дружине, своје другове, трпећи при том своју личну корист у сваком погледу. У новој нам управи видесмо одмах у почетку човека озбиљна и одлучна, и ми се надамо, да ће својом спремом и чистом вољом умети да успостави прави ред и озбиљан рад.

—вић.

Скупштина певачког друштва „Невен“.

Ванредна главна скупштина новосадског српског занатлијског певачког друштва „Невен“ биће у четвртак 24. марта (6. априла) о. г. у 8 сати у вече у здању српске средишне основне школе. На скупштини ће се већати о ступању у Савез српских певачких дружина.

Подрепашка посла.

Новосадски подрепаши и њихове потркуше, браниковци, ужасно су јаукнули, када је тителска црквена скупштина изгласала неповерење њиховом брчном перу, Цоки Тапавици, по милости Закиној и натарошкој, шајкашком посланику на црквеном сабору. Од тог шамара забридио им је чак и иначе неосетљиви образ, те у већој муци ударили су у простачку, управо подрепашку грдњу и подрепашко клеветање. Но после дан два и подрепашки лист и чича Мијин „Браник“ огласише великим звоном. да су добили мелем на онај врући шамар. Дала им је црквена општина у Госпођинци, која је тобож једногласно осудила поступак тителске општине и изгласала Тапавици поверење. А међутим, како нам јавља пријатељ из Госпођинаца, ствар је у црквеној скупштини текла овако: Када је перовођа прочитао допис тителске црквене општине, којим позива све општине у Шајкашкој, да изгласају неповерење Тапавици; као недостојном да их заступа на црквеном сабору, устао је поп Секула, који је одскора ускочио у подрепашки табор, управо натароша Вукова и рече: „А шта се нас тиче њ и х о в а свађа!“ Људи необавештени оћуташе и допис скидоше с дневног реда. Тако изгледа, ето, она „осуда“ и „поверење“ — Подрепашка посла!

Варош лопова и лежштина.

Американци су тако богати новим и духовитим мислима да би се цео свет за неколико година изменио, када би се све те мисли могле остварити. Сабор државе Небраске бави се сада намером да одједанпут све вароши, варошице и села ослободи рђавих грађана – пијаница, лопова и скитница. Сви они прогонили би се у једну нарочиту варош, која би се назвала: варош бадавација Та варош би се подигла што је могуће даље од других настањених средишта. Бадавације би имале пуну слободу да раде све оно што хоће у границама одређеног им земљишта, да тргују, раде и живе како могу. Држава не би о њима водила никаква рачуна, али не би их ни хранила.

(Свршетак.)

ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Ратару у Качфали. Јавите нам се с пуним именом Дотле ваш допис не можемо се штампати.

Одговорни уредник: Мита Клицин.

Трговина.

Нови Сад, 18. марта 1911. године.

Пшеница прве каквоће нова 21 К 80 п. до — К — п.
Пшеница цова — К — п. до — К — и.
Пшеница средња 21 К — п. до — К — п.
Пшеница лакша 20 К — п. до — К — п.
Наполица нова — К — п. до — К — п.
Јечам стари 15 К — п. до — К — п.
Зоб нова 17 К — п. до — К — п.
Кукуруз у зрну 10 К 40 п. до — К — п.
Кукуруз у клипу нов — К — п. до — К — п
Маст 188 К — п. до К — п.
Сланина 180 К — п. до — К — п.
Сланина паљена 180 К — п. до — К — п.
Пасуљ бели — К — п. до — К — п.
Пасуљ жути — К — п. до — К — п.
Лањик — К — п. до — К п.

Све од сто кила.

Свињи угојени тешки 128 до — п.
Свињи средњи . . 124 до — п.
Свињи лаки . . . 120 до — п.

од једне киле.

Теоци 110 К по кили.
Овци 24—36 К пар.
Јагњци 16—24 К пар.

СТАЊЕ ВОДЕ ПОД НОВИМ САДОМ:

30. марта било је . . . . . 2·82
31. марта било је . . . . . 2·94

*

БЕЧ, 28. марта 1911. г. — Недељни вашарски извештај **Јовичића, Акимовића и друга**, марвене и свињске комисионарске радње. Беч, Св. Марко, централни вашар.

Свињски вашар 28. марта:

За данашњи вашар било је пријављено 14.204 комада. Дотерано било 10.985 комада пољске и 2665 комада мађарске пасмине, свега 13.650 комада.

Вашар је био јак. — Цене су биле:

							изнимице	
Прима свиње	од	149	до	152	пот.	„	153
Средње	„	„	142	„	148	„	„	—
Лахке	„	„	130	„	140	„	„	—
Сремске	„	„	138	„	145	„	„	—
Старе	„	„	136	„	146	„	„	—
Пољске	„	„	96	„	126	„	„	130/132

(по кили живе ваге без потрошарине).

Марвени вашар од 27. марта.

Дотерано 1323 комада угојених волова и са паше 435 ком. бикова и крава; свега 1758 комада.

Вашар био лабав. — Цене су биле:

Прима швајцерски	од	К	106	до	114	изнимице	116
Средњи	„	„	„	88	„ 104	„	—
Прима мађарски	„	„	„	90	„ 96	„	—
Средњи	„	„	„	80	„ 88	„	—
Лошији	„	„	„	76	„ 80	„	—
Бикови	„	„	„	82	„ 100	„	104/106
Краве	„	„	„	60	„ 90	„	—

(по 100 кила живе ваге без потрошарине).

Најучтивије умољавамо нашу господу пошиљаче, да нас о товарењу увек брзојавно известе.

Дозволе из затворених места за бечки слободни вашар набавља наш заступник, госп. Јоца Митровановић, Будимпешта, Кебања и довољно је истом господину писмено или брзојавно јавити, за које вашаре и за колико комада дозвола тражи се.

Адреса за пошиљке и писма: Јовичић, Акимовић и друг; Беч, Св. Марко. — Адреса за брзојаве: Јовичић, Беч, Св. Марко.

ПОМОЋНИК МАНУФАКТУРИСТА!! ИСЛУЖЕНИ ВОЈНИК,

немачком и српском језику потпуно вичан, ваљан и самосталан продавац, може добити место, евентуално може одмах ступити код

Brummer Kálmán,
Perjámos-Hanlikfalva.

425 2—3

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
Мише Поповића
У ЧАКОВУ
потребује **старијег помоћника,**
који треба да је ваљан и добар продавац и да знаје сем српског немачки и румунски језик говорити.
424 2—3

Пошто смо на освитку пролетње и летње сезоне
част ми је скренути пажњу поштованим муштеријама из места, као и са стране и то, нарочито на своје богато стовариште женских и мушких штофова из првих фабричних извора по најновијој моди.
Цене су утврђене и врло умерене у ново отвореној
српској трговини
ДУШАНА С. МАРКОВИЋА
код „СРЕМЦА“
у НОВОМ САДУ, Главна улица бр. 37.
341 3—52

СВОЈ СВОМЕ!

Прва српска трговина шпецераја и деликатеса на велико (en gros)
МИКИН И СТОЈКОВИЋ
ПРЕКО ПУТА ВЛАДИКИНОГ ДВОРА
У НОВОМ САДУ — Филијала у Ст. Пазови — ТЕЛЕФОН БРОЈ 133. — ФАБРИКА ЛЕБА ЋУРЧИЈСКА УЛИЦА — МАГАЗИНИ, БОГДАНСКА УЛ. БРОЈ 5
НА ВЕЛИКО
препоручује своје најбогатије стовариште праве *гром есенције, сапуна сваке врсте, рафије, плавог камена, штопилова, гуме сваке врсте за каламљење,* финог зејтина за јело, шећера, кафе, пиринча, бадема, лешњика, крупна и ситна грожђа, смокава
сирупа, пиле шећера
домаћег, француског коњака, шампањца, ликера, рума највеће стовариште *минералних вода,* лака за патос, *сваковрсних боја,* фирнајза, пемзле, као и сву осталу у ову струку спадајућу робу.
Пошто смо у вези са највећим изворним трговинама, могућно нам је таке јефтине цене ставити. По захтеву ценовник шаљемо франко. Роба је увек на стовариштy свежа. Брза и тачна послуга. — Најумеренije цене.
С поштовањем
МИКИН И СТОЈКОВИЋ
Нови Сад код „Тигра“
216 4—52

СВОЈ СВОМЕ!

Свој своме!

Лепи виноград на продају!
На петроварадинском и каменичком друму лежећи, продаје се из слободне руке одмах. — Поближе код
Ш. Ковач, Нови Сад
„Код Роде“.
2075—5

Свој своме!

BOURBON
је без бојадисаног и воденог отиска
НЕ СТВАРА ПЕПО И НЕ МАСТИ,
зато је нешкодљив за пушење (Vergé Combustible). — ЦИГАР-ПАПИР као и ХИЛЗНЕ могу се добити на фабричном стоваришту у свакој главној трафици.
1659 22—100

ПРОДАЈА ЗЕМЉЕ!

Властелинство грофа Пејачевића у Руми,

објављује да ће на својевољној дражби у доле означене дане, **следеће земље продавати и то:**

У понедељак 10. априла 1911. по новом календару:

276 јутара оранице у Војковци,
105 јутара оранице у Агатином дворишту (Agathof).

Почетак дражбе у 8 сати изјутра. Место састанка је на широком алеју у Војковци.

У уторак 11. априла 1911 по новом календару:

182 јутра оранице у Лидвинци „Деветина виногради“.
10 јутара оранице код жељезничке станице у Голубинци.

Почетак дражбе у 8 сати изјутра. Место састанка је код „Деветине виногради“ на друму Инђија—Путинци.

У уторак 18. априла 1911. по новом календару:

223 јутра оранице и 10. јутара „Кућишта“ у Орницама.

Почетак дражбе у 8 сати изјутра. Место састанка је, у Орницама код села Вогња.

У уторак 2. маја 1911. по новом календару:

500 јутара оранице на „Невољи“.

Почетак дражбе у 8 сати изјутра. Место састанка је, на „Невољи“ на друму Пећинци—Суботиште.

Сваки присутни дражбоватељ дужан је пре почетка дражбе, у руке дражбом рукујућем властелинском чиновнику 200 круна пишманлука положити. Продајни услови ће се пре почетка дражбе на лицу места усмено објавити. Исти се могу сазнати и пре код управе властелинства као и код дра Николајевића у Руми, који сва жељена обавештења усмено даје.

323 3—

Управа властелинства у Руми.

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.